

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2017

BESIGHEIDSTUDIES

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 16 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur voordat die vrae beantwoord word.

- Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings en dek al die hoofonderwerpe.
 AFDELING A: VERPLIGTEND
 AFDELING B: Bestaan uit VYF vrae.
 Beantwoord enige DRIE van die vyf vrae in hierdie afdeling.
 AFDELING C: Bestaan uit VIER vrae.
 Beantwoord enige TWEE van die vier vrae in hierdie afdeling.
- Lees die instruksies vir elke vraag aandagtig deur en neem deeglik kennis van wat vereis word.
- Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is. Geen punte sal toegeken word vir antwoorde wat verkeerd genommer is nie.
- Behalwe waar ander instruksies gegee word, moet antwoorde in volsinne wees.
- Gebruik die puntetoekenning en aard van elke vraag om die lengte en diepte van 'n antwoord te bepaal.
- Gebruik die tabel hieronder as 'n gids vir punte- en tydstoekenning wanneer elke vraag beantwoord word.

AFDELING	VRAAG	PUNTE	TYD
A: Objektiewe tipe vrae VERPLIGTEND	1	40	30 minute
B: VYF direkte/indirekte tipe vrae KEUSE (Beantwoord enige DRIE.)	2	60	30 minute
	3	60	30 minute
	4	60	30 minute
	5	60	30 minute
	6	60	30 minute
C: VIER opsteltipe vrae KEUSE (Beantwoord enige TWEE.)	7	40	30 minute
	8	40	30 minute
	9	40	30 minute
	10	40	30 minute
TOTAAL		300	180 minute

- Begin die antwoord op ELKE vraag op 'n nuwe bladsy, byvoorbeeld VRAAG 1 – nuwe bladsy, VRAAG 2 – nuwe bladsy, ensovoorts.
- Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
- Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

- 1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae gegee. Skryf die vraagnommer (1.1.1–1.1.10) neer, kies die antwoord en maak 'n kruisie (X) oor die letter (A–D) van jou keuse in die ANTWOORDEBOEK.
- 1.1.1 Hierdie wetgewing verseker dat gekwalifiseerde mense van uitverkore groepe gelyke geleenthede in die werkplek het:
- A Regstellende aksie
 - B Wet op Werksloosheidversekering
 - C Wet op Vaardigheidsontwikkeling
 - D Wet op Swart bemagtiging
- 1.1.2 Volgens hierdie teorie van leierskap word werknemers aangemoedig om hard te werk omdat hulle belonings sal ontvang:
- A Situasionele
 - B Charismatiese
 - C Transaksionele
 - D Demokratiese
- 1.1.3 Die monitering van goeie besigheidspraktyke sluit in ekonomiese, omgewings- en sosiale kwessies. Dit is grootliks as gevolg van ...
- A DDGB (SWOT) analise.
 - B King-kode.
 - C algemene bestuur.
 - D probleemoplossingstegnieke.
- 1.1.4 Hierdie stap pas die regte persoon met die posbeskrywing:
- A Werwing
 - B Onderhoudvoering
 - C Keuring
 - D Psigometriese toetse
- 1.1.5 Die vermoë om ander te beïnvloed gebaseer op persoonlike sjarme en inspirasie, staan bekend as ... leierskapstyl.
- A *free-reign*/vrye teuels
 - B outokratiese
 - C charismatiese
 - D super

- 1.1.6 Een van die beduidende voordele van 'n besigheid om gebruik te maak van werkspanne (spanwerk) is dat ...
- A groter uitsette deur samewerking behaal word.
 - B dit is tydrowend.
 - C tegnologie 'n vereiste is om sukses te behaal.
 - D dit moedig individualisme aan.
- 1.1.7 Volgens Michael Porter se model, watter EEN van die volgende kragte/magte is vir mededinging in 'n spesifieke bedryf verantwoordelik?
- A Omgewingsonstabiliteit en verandering
 - B Die invloed van veranderlikes in die makro-omgewing
 - C Kompleksiteit en 'n onvoorspelbare omgewing
 - D Die onderhandelingsmag van verskaffers en verbruikers
- 1.1.8 'n Klein groepie vrywillige werkers wat gereeld vergader om gehalte-verwante aangeleenthede by die werkplek te bespreek:
- A Totale gehaltebestuur
 - B Gehalte sirkels
 - C Unie-verteenwoordigers
 - D Gehaltebeheer-groep
- 1.1.9 'n Onderneming wat meer as 50 werkers in diens neem en wat 'n omset van R10 miljoen het, moet hierdie dokument aan die Departement van Arbeid elke twee jaar voorlê:
- A Gelyke Indiensnemingsplan
 - B Bemakingstrategie
 - C Besigheidsplan
 - D Gedragkode
- 1.1.10 Sakeondernemings word volgens wet vereis om vergoeding van kliënte vir plastiek verpakking te hef. Dit is een van die maniere waarop die besigheid ... kwessies aanspreek.
- A menseregte
 - B geslagsgelykheids-
 - C gestremdheids-
 - D omgewings-
- (10 x 2) (20)

- 1.2 Voltooi die volgende sinne deur die woord(e) in die lys hieronder te gebruik. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommer (1.2.1–1.2.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

Personeelontwikkeling; Versoening; Leë Stoel; Vaardigheidsontwikkeling; Arbitrasie; Bestuur; Groei; Leierskap; Dinkskrum; Induksie

- 1.2.1 ... is 'n kreatiewe probleemoplossingstegniek waarin verskeie mense dink oor 'n enkele probleem en idees voorstel wat tot 'n oplossing kan lei.
- 1.2.2 Die Departement van Arbeid het die Nasionale ...-strategie bekend gestel om die gehalte van onderwys en opleiding te verbeter.
- 1.2.3 Die laaste stap in konflik resolusie nadat bemiddeling dooie-punt bereik het, word ... genoem.
- 1.2.4 ...programme poog om bestaande werknemers met basiese kennis en vaardighede te voorsien.
- 1.2.5 ... verwys na 'n proses van beïnvloeding van werknemers om presteerders in die uitvoering van hul pligte te word. (5 x 2) (10)

- 1.3 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by 'n term in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–J) langs die vraagnommer (1.3.1–1.3.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 1.3.6 K.

	KOLOM A	KOLOM B	
1.3.1	Gehaltebeheer	A	doelstelling is om defekte te verminder
1.3.2	Aflegging	B	tipe besluit wat deur middelvlakbestuur gemaak word
1.3.3	Konflik	C	maatreëls wat gebruik word om afwykings van vasgestelde standaarde met betrekking tot die produksie van 'n produk of diens te identifiseer, uit te skakel en te voorkom
1.3.4	Taktiese besluit	D	'n defensiewe strategie wat gebruik word as 'n besigheid bankrotskap in die gesig staar
1.3.5	Totale gehaltebestuur	E	verskille in opinies, waardes en houdings
		F	help om die beste leier te identifiseer
		G	die vrywillige beëindiging van die dienskontrak deur die werknemer
		H	vermoë van 'n besigheid om met bedrywighele voort te gaan selfs in tye van ekonomiese ontbering
		I	verslagdoening oor die positiewe en negatiewe impak van 'n maatskappy
		J	beskryf die werklike werksvereistes

(5 x 2) (10)

TOTAAL AFDELING A: 40

AFDELING B**Beantwoord ENIGE DRIE vrae in hierdie afdeling.**

LET WEL: Dui die vraagnommer van elke vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op elke nuwe vraag moet op 'n NUWE bladsy begin, byvoorbeeld VRAAG 2 op 'n NUWE bladsy, VRAAG 3 op 'n nuwe bladsy, ensovoorts.

VRAAG 2: BESIGHEIDSOMGEWING

- 2.1 Klassifiseer elke scenario volgens die relevante kragte/magte van Michael Porter se model.
- 2.1.1 'n Besigheid het 'n unieke produk/diens wat veroorsaak dat die besigheid groter mag sal hê.
- 2.1.2 Verskillende produkte/dienste wat ten minste gedeeltelik dieselfde behoeftes van verbruikers bevredig en wat gebruik kan word om mekaar te vervang.
- 2.1.3 Sipho is die finale gebruiker van die produk/diens.
- 2.1.4 Die mag sal afhang van hoe maklik dit vir 'n nuwe besigheid is om die mark te betree.
- 2.1.5 Hierdie is fabrieke van produkte/dienste waarvan besighede sal koop ten einde hulle besigheid te bedryf. (5 x 2) (10)
- 2.2 Bespreek die *strategiese bestuursproses*. (5 x 2) (10)
- 2.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg:
- 'Roekelose lener', Easy Bank, staar boete in die gesig**

Die NKR het die Nasionale Krediet Tribunaal gevra om *Easy Bank* vir die roekelose toestaan van krediet te beboet. *Easy Bank* het te veel krediet aan minderjariges verskaf en ook die verkeerde rentekoerse op kredietooreenkomste geopenbaar.
- 2.3.1 Identifiseer die Wet wat deur *Easy Bank* in die toestaan van krediet oortree is. (1)
- 2.3.2 Haal TWEE redes uit die scenario aan hoekom *Easy Bank* vir die roekelose toestaan van krediet beboet was. (2)
- 2.3.3 Bespreek DRIE nadele van die Wet in VRAAG 2.3.1 geïdentifiseer, vir *Easy Bank* as 'n kredietverskaffer. (3 x 2) (6)
- 2.4 Stel praktiese maniere/prosedure voor wat besighede moet implementeer om aan die Wet op Verbruikersbeskerming, 2008 (Wet 68 van 2008), te voldoen. (5 x 2) (10)

2.5 Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg:

Kommissie beheer SEB-frontering

Maatskappye en werkgewers kan strafregtelike vervolging in die gesig staar vir frontering as swart ekonomiese bemagtigingsentiteite. Die straf vir frontering is 'n boete, tot tien jaar gevangenis, of albei. 'n Persoon wat skuldig bevind word aan frontering sal ook gediskwalifiseer word van kontraktering met enige publieke entiteit vir 'n periode van tien jaar.

(Vryelik vertaal en aangepas uit www.fin24.com)

- 2.5.1 Identifiseer die Wet wat op die uittreksel hierbo van toepassing is. (1)
- 2.5.2 Haal TWEE gevolge aan uit die uittreksel indien skuldig bevind aan frontering. (2)
- 2.5.3 Verduidelik wat word bedoel met die term *frontering*. (2)
- 2.5.4 Evalueer die impak van die Wet op BBSEB (Wet 53 van 2003) (aangepas in 2013) op besighede. (8)
- 2.6 Bespreek die doel van die Wet op Arbeidsverhoudinge, (Nr. 66 van 1995). (8)
- [60]**

VRAAG 3: BESIGHEIDSGELEENTHEDE (BESTUUR EN LEIERSKAP)

- 3.1 Identifiseer die tipe leierskapstyl toegepas in elkeen van die volgende stellings.
- 3.1.1 Die vermoë om ander te beïnvloed gebaseer op persoonlike sjarme en inspirasie.
- 3.1.2 Die Hoofuitvoerende Beamppte (CEO) wil al die belanghebbendes raadpleeg om spesifieke produksiemikpunte te bereik.
- 3.1.3 'n Skoolhoof gee instruksies aan onderwysers sonder om insette van hulle te aanvaar.
- 3.1.4 Hierdie tipe leierskap verwag dat volgelinge reëls moet navolg en respekteer.
- 3.1.5 Werknemers werk op hul eie, maak hul eie besluit en stel selfs hul eie sperdatums. (5 x 2) (10)
- 3.2 Onderskei tussen *leierskap* en *bestuur*. (6 x 2) (12)
- 3.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Sizwe Aluminium

Sizwe Aluminium vervaardig aluminiumdeur en -vensterrame en hou noue bande met kliënte. 'n Kliënt benodig dringend 1 000 deurkosyne vir 'n behuisingsprojek. Sizwe, die eienaar, belowe om die werknemers oortyd te betaal asook aansporingsbonusse indien die kliënt se bestelling betyds voltooi word.

- 3.3.1 Identifiseer die leierskapstyl wat deur Sizwe gebruik word. (2)
- 3.3.2 Evalueer die impak van Sizwe se leierskapstyl op sy besigheid soos aangedui in die bostaande scenario. (6 x 2) (12)
- 3.3.3 Stel TWEE situasies voor waarin hierdie leierskapstyl toegepas kan word. (2 x 2) (4)
- 3.4 Bespreek die rol van persoonlike ingesteldheid/houding. (6 x 2) (12)
- 3.5 Evalueer die demokratiese leierskapstyl. (4 x 2) (8)

[60]

VRAAG 4: BESIGHEIDSROLLE

4.1 Dui die probleemoplossingstegniek verteenwoordig in ELK van die volgende stellings:

4.1.1 Brendon gee sy werknemers die geleentheid om idees om die beurt voor te stel, wat dan op 'n skryfbord geskryf word.

4.1.2 Die bestuur van *Fast Express BPK* het die voordele en nadele van die verandering van hul besigheidstruktuur gelys.

4.1.3 Die werknemers van *Shosholaza Construction* is gevra om saggies soveel idees as moontlik te genereer en om dit dan met ander werknemers te deel.

4.1.4 *Coastal Brick & Tile* het hul werknemers versoek om verskillende maniere te verken om hul produkte te modifiseer.

4.1.5 Die direkteur van *Moody Finansiële Dienste* maak asof hy met iemand sit wanneer hy sy eie besluite neem. (5 x 2) (10)

4.2 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg:

Patrick werk by *Sunrise Enterprise* as 'n spanleier, alhoewel die span goed saamwerk, ervaar hulle groot probleme. Daar is aanhoudende interne geskille en die werknemers kritiseer mekaar se idees van tyd tot tyd. Sam, een van die werknemers, glo sy manier is die enigste manier.

4.2.1 Definieer die term 'konflik'. (2)

4.2.2 Haal TWEE oorsake van konflik uit die bostaande scenario aan. (2)

4.2.3 Bespreek prosedure wat *Sunrise Enterprise* sal toepas om konflik wat spanne gewoonlik ervaar, te oorkom. (4 x 2) (8)

4.3 Beskryf VIER stadiums van spanontwikkeling. 4 + (4 x 2) (12)

4.4 Stel maniere voor waarop besighede moeilike mense, of mense met verskillende persoonlikhede, kan hanteer. (5 x 2) (10)

4.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

"Dura-battery hou 'n leeftyd."
Die maatskappy was gedagvaar oor hierdie inligting.

4.5.1 Noem die instansie wat onbillike advertering reguleer. (2)

4.5.2 Gee enige DRIE praktiese voorbeelde van onbillike/oneerlike advertensies. (3 x 2) (6)

4.6 Bespreek die voordele van kreatiewe denke in die werkplek. (4 x 2) (8)

[60]

VRAAG 5: BESIGHEIDSBEDRYWIGHED

5.1 Identifiseer die aktiwiteite van die menslikehulpbron-funksie van toepassing op die scenario's hieronder.

5.1.1 Sizwe moet met sy nuwe fisiese werksomgewing/organisasie-kultuur/produkte en dienste vertrou wees.

5.1.2 Hierdie proses pas die inligting verskaf deur die kandidaat met die posvereistes.

5.1.3 Jon-Jon ontvang sy betaling vir tyd, moeite en vaardighede wat hy bydra tot JD (Edms) Bpk.

5.1.4 Mpumi verseker dat die skriftelike beskrywing van die eienskappe en kwalifikasies wat vereis word, in die advertensie van die vakante betrekking verskyn.

5.1.5 Nkosi word 15% op sy verkope betaal. (5 x 2) (10)

5.2 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg:

'n Hotel in Port Elizabeth (PE) adverteer die posisie van 'n hoof finansiële klerk op 'n gemeenskapsradiostasie met 'n salarispakket van R6 000 per maand, bereken teen tydstariefvergoeding van R5 per uur en 5% kommissie voor aftrekkings.

5.2.1 Identifiseer die soort werwing wat die PE hotel in die scenario gebruik het. Motiveer jou antwoord. 1 + (2 x 1) (3)

5.2.2 Verduidelik wat met *tydstariefvergoeding* bedoel word. (2)

5.2.3 Evalueer die soort werwing waarna in VRAAG 5.2.1 hierbo verwys word. (4 x 2) (8)

5.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Sue, wat 'n matskoonmaakbesigheid bedryf, wil twee nuwe werkers in diens neem. Sy is nie seker hoe om wettige indiensnemingskontrakte vir hierdie werkers op te stel nie.

5.3.1 Definieer die term *indiensnemingskontrak*. (3)

5.3.2 Omskryf kortliks VIER aspekte wat Sue in 'n indiensnemingskontrak behoort in te sluit. (4 x 2) (8)

5.4 Evalueer die impak van die Wet op Gelyke Indiensneming 1998, (Wet 55 van 1998) wanneer 'n nuwe aanstelling gemaak word. (6 x 2) (12)

5.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg:

Kicker Sports Shoes vervaardig alle soorte sportskoene en ding wêreldwyd teen bekende handelsmerke mee. Gedurende die laaste twee jaar het *Kicker Sports Shoes* se verkope baie toegeneem. Die maatskappy se bestuur het kwaliteitskontrole ingebou om nul-defekte ('zero defects') te verseker en kwaliteitsirkels gevestig.

- 5.5.1 Haal uit die scenario TWEE kwessies wat die verkope van *Kicker Sports Shoes* laat toeneem het, aan. (2)
- 5.5.2 Bespreek die kwessies wat in VRAAG 5.5.1 genoem is. (2 x 2) (4)
- 5.5.3 Verduidelik wat met 'nul-defekte' (zero defek), soos verwys word na in die scenario, bedoel word. (2)
- 5.5.4 Gee raad aan *Kicker Sports Shoes* oor hoe om die BDKH ('PDCA')-model/-siklus toe te pas as deel van deurlopende verbetering van sisteme en prosesse om die gehalte van hul produkte te verbeter. (3 x 2) (6)

[60]

VRAAG 6: DIVERSE/ALLERLEI ONDERWERPE**BESIGHEIDSOMGEWINGS**

6.1 Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg:

Vier werkers, by 'n hoenderfabriek in Uitenhage, was by die werk beseer. Die werkers het nie besering-aandiensvorme ontvang om te voltooi nie. Barnard, die werkers se arbeidsmakelaar, het aan die werkers gesê dat hulle nie moet dink dat hulle geld uit hulle beserings gaan maak nie. Die Departement van Arbeid het geen rekord van die voorval nie.

Die Herald, 28 Julie 2011

6.1.1 Noem die Wet wat voorsiening maak vir die ongeskiktheid van werkers wat veroorsaak is deur 'n werksbesering of -siekte wat opgedoen is. (1)

6.1.2 Bespreek VIER aksies wat as diskriminerend beskou kan word met verwysing na die Wet in VRAAG 6.1.1 genoem. (4 x 2) (8)

6.2 Die Wet op Basiese Diensvoorwaardes, 1997 (Wet 75 van 1997) poog om die diensvoorwaardes van werkers in Suid Afrika te verbeter.

Bespreek TWEE nadele van die Wet op Basiese Diensvoorwaardes, 1997 (Wet 75 van 1997) vir die besigheid. (2 x 3) (6)

BESIGHEIDSGELEENTHEDE (BESTUUR EN LEIERSKAP)

6.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Senzo en Sindi is die medebestuurders van *Compu-tech*, 'n selfoon en rekenaar herstelmaatskapy. Senzo is 'n perfeksionis en dwing oordrewe en onnodige reëls af op die werknemers. Sindi verkies 'n transaksionele leierskapstyl.

6.3.1 Identifiseer die tipe leierskapstyl toegepas deur Senzo. (1)

6.3.2 Evalueer die doeltreffendheid van die leierskapstyl waarna in VRAAG 6.3.1 verwys word. (4 x 2) (8)

6.3.3 Stel voor DRIE situasies waar outokratiese leierskap toegepas kan word. (3 x 2) (6)

BESIGHEIDSROLLE

6.4 Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg:

<p style="text-align: center;">Skalie-gas ondersoek</p> <p>Die Nasionale Ontwikkelingsplan beoog 'n omgewingsvolhoubaarheid, klimaatsverandering, lae-koolstof skaliegasverkenning in die Karoo. Omgewingsbewuste organisasies is bekommerd oor die omgewingsimpak op die ekosisteem, water, luggehalte, effek op sosiale materiaal en visuele nagevolge.</p> <p style="text-align: right;">Die <i>Herald</i>, 21 Mei 2017</p>

6.4.1	Identifiseer DRIE risiko's uit die uittreksel wat besighede inhou as gevolg van die skalie-gasverkenning.	(3)
6.4.2	Beveel maniere aan hoe besighede die omgewing kan beskerm en menslike gesondheid kan bevorder.	(4 x 2) (8)
6.4.3	Brei uit op die betekenis van besluitneming.	(2 x 2) (4)

BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE

6.5 Lees die stelling hieronder en beantwoord die vrae wat volg:

<p>"Binnekort mag dit moontlik wees om jou werk te los en geld vanaf die WVF te eis."</p> <p style="text-align: right;">City Press, 15 Januarie 2017</p>
--

6.5.1	Skryf volledig die afkorting WVF uit.	(2)
6.5.2	Skryf neer die WVF bydrae van beide die werkgewers en werknemers.	(2)
6.5.3	Noem DRIE voorbeelde van byvoordele.	(3 x 1) (3)
6.5.4	Evalueer die impak van byvoordele op besighede.	(4 x 2) (8)
- [60]**

TOTAAL AFDELING B: 180

AFDELING C

Beantwoord ENIGE TWEE vrae in hierdie afdeling.

LET WEL: Dui die vraagnommer van elke vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op ELKE vraag moet boaan 'n NUWE bladsy begin, byvoorbeeld VRAAG 7 op 'n nuwe bladsy, VRAAG 8 op 'n nuwe bladsy, ensovoorts

VRAAG 7: BESIGHEIDSOMGEWINGS (STRATEGIEË)

Lungi besit *Perfect Clean Manufacturing*, 'n onlangse gestigte besigheid wat spesialiseer in skoonmaakchemikalieë vir huishoudelike en industriële gebruik. Die besigheid is onbewus van die uitdagings van die makro-omgewing waarmee dit gekonfronteer word.

As 'n besigheidskonsultant word jy versoek om *Perfect Clean Manufacturing* raad te gee oor die uitdagings wat in die scenario genoem is. Jy word versoek om die volgende in te sluit:

- Verduidelik die mate van beheer wat *Perfect Clean Manufacturing* oor die makro-omgewing het.
- Pas die PESTWO/PESTLE-model toe deur die identifisering en bespreking van moontlike uitdagings in die wat *Perfect Clean Manufacturing* kan ondervind.
- Beveel strategieë aan wat *Perfect Clean Manufacturing* kan implementeer om te reageer op die geïdentifiseerde uitdagings.
- Gee haar raad oor die stappe wat oorweeg moet word wanneer strategieë evalueer word.

[40]**VRAAG 8: BESIGHEIDSGELEENTHEDE (BESTUUR EN LEIERSKAP)**

'n Effektiewe leier fokus op hom-/haarself, op ander en die wyer wêreld deur leiding aan departemente en individue te gee waar hulle hul aandag moet rig.

- Brei uit op die betekenis van *leierskap*.
- Evalueer die outokratiese, charismatiese en *laissez-faire*/vrye besluitnemingleierskapstyle.
- Verduidelik die situasionele en transformasie teorieë van bestuur en leierskap.
- Beskryf TWEE situasies waarin die twee teorieë in die werkplek toegepas kan word.

[40]

VRAAG 9: BESIGHEIDSROLLE (KMV)**“Melkery reik uit na gemeenskap”**

Met die doel om terug te gee aan die gemeenskap waarbinne *Woodlands Dairy* bedryf word ondersteun hulle jaarliks verskeie nie-profytorganisasies in die Kouga-streek. Hierdie jaar word 17 projekte finansiëel ondersteun.

Die *Herald*, 30 Oktober 2015

Gee raad aan *Woodlands Dairy* hoe dit korporatiewe maatskaplike verantwoordelikhedsdrome (KMV-drome) kan vervul deur die volgende aan te spreek:

- Stel KMV programme voor waarop 'n besigheid kan fokus.
- Omskryf in breë trekke die voordele van KMV vir besighede.
- Beskryf moontlike uitdagings van KMV vir die gemeenskap.
- Beveel maniere aan waarop *Woodlands Dairy* tyd en energie kan bydra om die welstand van die gemeenskap te bevorder vanuit 'n besigheidsoogpunt.

[40]

VRAAG 10: BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE

La Roche, 'n eksklusiewe restaurant bedien Italiaanse en Franse kos. *La Roche* het vier hoogs opgeleide sjefs. Die restaurant is onlangs gekritiseer vir die swak gehalte van kos. In reaksie het *La Roche* 'n nuwe gehaltebestuursisteen in plek gestel.

As 'n besigheidsadviseur, skryf 'n gedetailleerde verslag oor die volgende aspekte van Totale Gehaltebestuur (TGB):

- Onderskei tussen gehalteprestasie en gehaltebestuur.
- Bespreek enige VIER elemente van TGB.
- Evalueer die impak van TGB indien besighede dit nie behoorlik implementeer nie.
- Beveel maniere aan waarop besighede die koste van gehalte deur middel van TGB kan verminder.

[40]

TOTAAL AFDELING C: 80

GROOTTOTAAL: 300